

8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ - 3. ÜNİTE: DİN VE HAYAT

A. DİN- BİREY- TOPLUM

Din; Sözlükte örf, adet, karşılık, mükâfat, ceza, hesap, hüküm ve itaat gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise din; akıl sahibi insanların hem bu dünya da hem de ahrette mutlu olmalarını sağlamak için gönderilen ilahi kurallar bütünüdür.

- Dünya yaratıldığından beri var olan bir kuraldır.
- Dinin kaynağı Allah'tır.
- Allah yarattığı bütün topluluğa doğru yolu bulmaları için bir peygamber bir din göndermiştir.
- İnsan fitratı (doğası) gereği kendisinden güçlü bir varlığa inanmak ister. Bu yüzden insanlık tarihinde insanların bir güce bir yaratıcıya taptiklarını görürüz.
- İnsanlar aklını kullanarak doğruyu bulabildiği gibi yanlış yollar ve inançlara da sapabilir bu yüzden Allah rehber olarak peygamberleri ve onlarla beraber kurallarını göndermiştir biz bu kurallara din diyoruz.

İSLAM DİNİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

- ★ Tevhit inancı vardır. Tevhid inancı: bir olan Allah'a inanmaktır.
- ★ Akli ve iradesi olana hitap eder.
- ★ Dinde zorlama yoktur. İsteyen istediği inanca inanabilir.
- ★ İrkçilik yoktur.
- ★ İnsan en üstün varlıktır. Mevki ve ya zenginlik ile üstünlük olmaz üstünlük sadece takva ile olur.
- ★ Dünya-ahiret dengesi vardır. Ne sadece bu dünya için ne de sadece ahiret için çalışmalıyız dengeli olmalıyız.

ÖĞRENE T AKADEMİ

İslam dini insan hayatı için birçok konuda insanlar için rehberlik yapar. Bu rehberlik dört temel başlıkta incelenir.

1. İnanç

İnanmak, iman etmek anlamlarına gelir. İslam dinin inanç esasları; Allah'a, Meleklerle, kitaplara, peygamberlere, ahiret gününe, kaza ve kaderin Allahtan geldiğine inanmaktır. İmanın 6 şartı olarak bilinir amentü duası İslam inanç esaslarını anlatır.

2. İbadet

İtaat etmek, boyun eğmek, kulluk etmek, tevazu göstermek, ilah edinmek anlamlarına gelir. Dini anlamda ise ibadet: kulun Allah'a karşı duyduğu saygı ve sevginin sonucu olarak Allahın rızasını kazanmak için yapılan maddi manevi tüm fiil ve davranışlara denir. Örnek; namaz, oruc, hac, zekat, kurban, anne babaya iyilik, insanlara yardım etmek...

3. Ahlak

Huy, karakter, mizaç anlamlarına gelir. İnsanın doğuştan getirdiği ya da sonradan kazandığı bir takım tutum ve davranışların tümü. Ahlak bir toplumda yapılması beklenen yazılı olmayan kurallar ve görevlerin tümü.

4. Muamelat

İşlemler ve alışverişler anlamına gelen muamelat insanların sosyal ve ekonomik ilişkilerini düzenleyen hükümleri içerir. Evlenme, borçlanma, ticaret, ortaklık, miras gibi konular bu alanda incelenir.

Din ve Birey İlişkisi

- Yüce bir varlığa inanma ihtiyacı kişinin yaratılışında var olan bir duygudur. İnsanın

yaratıcıya olan inancı sayesinde kendini daha huzurlu ve güvende hisseder.

- Dininsanlar için bir yol gösterici bir rehber bir klavuzdur.
- Din bireyin yaratılış amacını bulmasına yardım eder.
- Dini insanın kendisiyle ve çevresiyle olan ilişkilerini düzenler.
- Din bireyin hem bu dünyada hem de ahrette mutlu olmasını amaçlar.
- Din bireyin ruh ve akıl sağlığını koruyarak kendisini yalnız umutsuz, çaresiz hissetmesini önler ve bireye sabrı öğretir.
- Din, insanın davranışlarını yönlendirir.
- Din bireyin ahlaki değerini belirler, kötü huy ve ahlaktan uzaklaşmasını sağlar. Kıskançlık, haset, kin, nefret, öfke, cimrilik gibi kötü duygulardan uzaklaştırır.
- Din insanın aklına kalbine ve duygularına hitap ederek insanın davranışlarını olgunlaştırır.
- Din insana hem iç güdülerinin ve madde âleminin esiri olmadığı hem de sonsuz bir hürriyet ve bağımsızlık içinde bulunmadığı bilincini kazandırır.

Din ve Toplum İlişkisi

- Toplum ve din arasında karşılıklı bir ilişki vardır. Din, toplumun bütün alanları üzerinde etkili olduğu gibi toplum da aynı şekilde dini her yönüyle etkisi altına alır.
- Din, toplumun huzur ve barışına katkı sağlar.
- Din insanlar arası sevgi, saygı, yardımlaşma ve dayanışma duygularını güçlendirir.
- Din insanların ortak değerini ve kültürünü oluşturur.
- Din insanların inançlarına ve görüşlerine saygı duyulmasını isteyerek barış ve huzur içinde yaşamasını sağlar.
- İnsanları haksız kazanç, işçi hakları, zararlı alışkanlıklardan korunma konularında bilinçlendirir ve suç işleme oranlarında azalma görülür.

Ö Ğ R E N E T A K A D E M İ

- Din tarihin bütün devirlerin de ve bütün toplumlarda var olan bir olgudur. İnsanın düşünce ve davranışlarında kendini gösteren bir disiplindir.
- Din insana hem içgüdülerinin ve madde âleminin esiri olmadığı hem de sonsuz bir hürriyet ve bağımsızlık içinde bulunmadığı bilincini kazandırır.

- Din insanın aklına kalbine ve duygularına hitap ederek insanın davranışlarını olgunlaştırır.
- Din insana hem içgüdülerinin ve madde âleminin esiri olmadığı hem de sonsuz bir hürriyet ve bağımsızlık içinde bulunmadığı bilincini kazandırır.
- Din, kötü olan her şeyi yasaklar; yalan söylemeyi, hile yapmayı, iftira atmayı, dedikodu yapmayı insanlarla alay etmeyi gibi. Dinin emir ve yasaklarına uymak toplumda iyi işlerin gelişmesini, barış ve güven ortamının oluşmasını sağlar.
- İnsanların hem bu dünya da hem de ahrette mutlu olmalarını sağlamak,
- İnsanları doğru yola iletmek yanlış şeylerden alıkoymak.

B. DİNİN GAYESİ- AMACI

İslam dini insan ve toplumun varlığını devam ettirebilmesi için Zaruriyat ve ya Zaruriyat-ı hamse (Beş temel İlke) denilen ilkelere dikkat edilmesini zorunlu kılmıştır. Bu beş temel esas şunlardır; Canın korunması, Aklın korunması, Malın korunması, Neslin korunması ve Dinin korunmasıdır

1. Canın korunması

İnsanın canı kutsaldır. Yaşama hakkı insanın en temel hakkıdır. Her insan anne karnına düştüğü andan itibaren yaşama hakkına sahiptir. Bu yüzden İslam dini haksız yere adam öldürmeyi ve kürtajı yasaklamıştır. Hiç kimse sebepsiz yere insanın yaşama hakkını elinden alamaz. Bu yüzden İslam dini insanın canını koruma altına almıştır.

İsra suresi 33. ayette (**haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın muhterem kıldığı cana kıymayın.**) buyrulmaktadır. İnsanın özgür bir varlıktır ancak başkalarının yaşama hakkını ve özgürlüğünü elinden almamak kaydıyla olmalıdır. İslam dini canın korunması için intihar etmeyi ve ötenaziyi de yasaklamıştır.

Ötenazi, yüksek dozda ilaç olarak tıbbi yollardan kişinin hayatına son vermek. Bu konuyla ilgili olarak Nisa suresi 29. Ayette (...kendinizi öldürmeyin...)buyrulmaktadır. İslam dini haklı bir sebep olmadan savaşmayı yasaklamıştır. İslam dini canın korunması için haram ve pis şeyleri yemeyi (Kan, domuz eti, leş gibi) yasaklamıştır. İslam dini insanların yaşama hakkını koruma altına aldığı gibi hayvanların da yaşama hakkını koruma altına almıştır.

2. Aklın korunması

Akıl, insanın düşünme, kavrama ve anlama yetisidir. Akıl doğru ve yanlış ayırt edebilme yeteneğidir. İnsanı diğer varlıklardan ayıran en önemli özellik akıl ve irade sahibi olmasıdır.

İslam dini aklın korunmasının büyük önem vermiştir. İnsanın dinen sorumlu olması için akıllı olması gerekir. Hz. Muhammed “aklı olmayanın dini de yoktur” buyurmuştur. Aklı olmayan kişi yaptığı hiçbir şeyden ahrette hesaba çekilmeyecektir. İslam dini bu yüzden kişinin aklına zarar verecek alkol ve uyuşturucu özelliğe sahip her türlü maddenin kullanılmasını yasaklamıştır.

Alkol ve uyuşturucu maddelerin başta gelen özelliği içeriği sebebiyle hızlı bir şekilde bağımlılık oluşturmaları, akli ve ruhi dengeyi bozarak kişinin irade ve düşünme gücünün tamamen ya da kısmen yok olmasına yol açmasıdır. Alkollü içkilerin birey ve toplum hayatında meydana getirdiği olumsuz etkiler esrar, eroin, kokain, afyon, morfin gibi uyuşturucu maddelerle de gerçekleşmektedir.

Konuyla ilgili olarak Maide suresi 90. ayette (Ey iman edenler! Şarap kumar, dikili taşlar (putlar) fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir; bunlardan uzak durun ki kurtuluşa eresiniz) buyrulmuştur.

Hz. Peygamber bir hadisinde (Her sarhoşluk veren hamr, her hamr da haramdır) buyurmuştur. (Buhari/ Edep 80)

3. Malın korunması

Mülk, Bir kişinin sahip olup üzerinde her türlü tasarrufta bulunabildiği şeylere denir. Mülkiyet ise mülk kökünden gelip, bir şeye sahip olma ve onun üzerinde tasarrufta bulunma hakkını ifade eder. Kuran'da mirasla ilgili hükümlerin yer alması, ticari ilişkilerin düzenlenmesi, haksız yollardan mal edinmenin yasaklanması ve mala karşı işlenen suçların cezalandırılması gibi ayetler, İslam'da özel mülkiyet anlayışının olduğunu gösterir. İslam dininde çalışıp kazanma teşvik etmekle beraber elde edilen rızkın helal yollardan olması gerekir. Kişinin çalışıp kazanç elde etmesi, mal ve mülk sahibi olması da temel haklardandır.

Allah insanlara alın teriyle çalışıp mal ve mülk elde etmesini emretmiş bunları

Ö
Ğ
R
E
N
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

ve helal kılmıştır. İslam dini dilenciliği de yasaklamıştır. Necm Suresi 53. ayette (**İnsan için ancak çalıştığı vardır.**) buyrulmuştur. Allah (c.c) haram yollardan kazanç elde etmeyi haram kılmış, hile yollarla mülk edinmeyi yasaklamıştır. İslam dini; Faiz, kumar, karaborsacılık, gasp, stoklama, hırsızlık, rüşvet, dolandırıcılık, milli piyangolar ve şans oyunları gibi hile ve haksız yollardan mülk edinmeyi yasaklamıştır.

4. Neslin Korunması

Nesil aynı yıllarda doğmuş bulunan kişilerin bütününe ifade etmek için kullanılır. Neslin başka bir anlamı ise aileye atıfla bir kimsenin evlâtları, torunları, soyu, sülâlesi demektir. 'Kuşak' biçiminde de ifade edilmektedir. Nesep ise; sözlükte kişi ile anne ve babası arasındaki soy bağına ifade eder. Neslin korunması; İnsan türünün yok olması, insanlık tarihi boyunca art arda gelen doğumun azaltılmak suretiyle kesintiye uğraması ve neseplerin birbirine karışması gibi tehlikelerden korunması kastedilmektedir.

Neslin çoğalmasının ve karışmaktan korunmasının ilk yolu nikâh vasıtasıyla aile ortamının oluşturulmasıdır

Aile: Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik, aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü

Evlilik: kadın ve erkeğin hayatlarını birleştirmek için yaptıkları sözleşme.

Hz. Peygamber (sav) “**Evleniniz, nesiller meydana getirmek suretiyle çoğalınız. Sizinle diğer ümmetlere karşı övünürüm.**” Buyurmuştur.

Zina, neslin karışmasına sebep olmak suretiyle nesli ve zürriyet mefhumunu yok eder. Zina, çoğu kere doğan veya doğacak olan çocukların öldürülmeleri veya yaşayanların da soylarının bilinmemesi ile sonuçlanan çok kötü bir yoldur. Bu yüzden İslam dini zinayı yasaklamıştır. Rabbimiz bizden yaratılış hikmetimize, insan olmanın haysiyet ve şerefine uygun bir hayat sürmemizi ister. Evlenerek bir yuva kurmamızı, imanlı ve sağlıklı nesiller yetiştirmemizi emreder.

Neslimizi muhafaza etmek ve geleceğimize sahip çıkmak, mümin bir kul olarak hepimizin vazifesidir. Nesil güvenliği, en az can ve mal güvenliğimiz kadar değerlidir ve dokunulmazdır.

5. Dinin korunması

Dinin öğrenilmesinde temel kaynak Kuranı Kerimdir daha sonra dini Hz. Peygamberin hadis ve sünnetlerinden öğreniriz. Bütün dinlerin ortak adı İslam'dır. Dinin korunması bütün Müslümanların öncelikli görevidir. Her Müslüman Allah tarafından gönderilen bu kutsal dini koruma konusunda hassas davranmalıdır. Çünkü din insanın hem dünya hem de ahiret mutluluğunu hedefleyen kurallardan oluşmaktadır. Dinin korunmasında dinin emir ve yasaklarını çok iyi bir şekilde öğrenmek gerekir.

- **İbadetlerin Yerine Getirilmesi:** Namaz, oruç, zekât gibi ibadetlerin düzenli olarak yapılması, dinin korunmasına katkı sağlar. İbadetlerimizde gösterişten uzak durmak Allah rızası için yapmaktır.
- **Dini Bilginin Öğretilmesi ve Yayılması:** Dinin korunması için bireylerin dini bilgi edinmesi ve bu bilgiyi başkalarına aktarması önemlidir. İslam âlimleri inanç, ibadet, ahlak esasları ile ilgili eserler yazmışlardır.
- **İbadet Yerlerinin Korunması:** Camiler, mescitler gibi ibadet yerlerinin korunması ve

saygı gösterilmesi, dinin devamlılığı açısından önemlidir.

- **Din de Zorlama Yoktur (Din ve İnanç Özgürlüğü):** kişinin hiçbir baskı ve etki altında kalmadan istediği dini seçme özgürlüğüne sahiptir. Bireylerin dinlerini özgürce yaşamaları ve ibadetlerini yerine getirebilmeleri, dinin korunmasını sağlar.
- **Dinî Değerlerin ve Ahlâkî Kuralların Yaşatılması:** Toplum içinde doğruluk, dürüstlük, yardımlaşma gibi dini ve ahlaki değerlerin yaygınlaştırılması, bireylerin bu değerlerle yaşamalarına katkıda bulunması ve dinin korunmasına hizmet eder. Helal ve haramlar dikkat etmek hem kendimiz hem de bizden sonrakiler için değerli olacaktır.
- **Dine karşı saldırıları önlemek:** Din ile alay eden, dini değerleri küçümsemek gibi davranışların yasaklanması ve bu tür saldırılara karşı dinin savunulması dinin korunması adına önemlidir.
- **Bidat ve Hurafelerden uzak Durmak:** Bid'at; dinimizin aslından olmayan, kitap ve sünnete aykırı olarak icat edilen şeylere denir. Hurafe ise; bilim ve mantık açısından temeli olmayan, yüce dinimiz İslam'ın getirdiği tevhid inancıyla bağdaşmayan, bilinçli veya bilinçsiz olarak dine sonradan sokulmaya çalışılan yanlış düşünme, davranış ve fiillere denmektedir. Örnek: nazar boncuğu, 13 sayısının uğursuzluğu, dilek ağaçları, türbelerde mum yakmak gibi. Sihir, büyü, fal gibi Allah'ın kesin olarak yasakladığı şeylerden uzak durmak.
- **Tahriflerden uzak durmak:** Bir metni şahsi menfaatler doğrultusunda aslından uzaklaştırmaya, bozmaya ve yeniden yazmaya tahrif etmek denir.

Kur'an-ı Kerim'in korunması ile ilgili olarak Hicr Suresi 9. Ayette (**Muhakkak ki bu Kur'an'ı biz indirdik ve onu koruyacak, muhafaza edecek, devam ettirecek de biziz...**) buyrulmaktadır.

C. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. YUSUF

Hız. Yusuf, Hız. Yakup'un oğlu olarak Filistin topraklarında dünyaya gelmiştir. Hız. Yusuf'un annesi o küçükken vefat etmiştir. Bu sebeple babası o ve küçük kardeşi Bünyamin ile özel olarak ilgilemektedir. Bu sebeple diğer kardeşleri Hız. Yusuf'u kıskanmışlardır. Hız. Yusuf küçük yaşlardan itibaren rüyalar gören ve rüyalarda anlamlar arayan bir peygamberdir. İlk olarak küçük yaşlarda 11 yıldız Güneş ve Ay'ın kendisine secde ettiğini gören Hız. Yusuf bu rüyayı babası Hız. Yakup'a anlatmıştır. Bu rüyayı yorumlayan Hız. Yakup (a.s.) Rüyasını kardeşlerine anlatmamasını söylemiştir.

Ö
Ğ
R
E
N
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

Kardeşleri ve ağabeyleri Hız. Yusuf'u kıskandığı için bir gün pikniğe götürme bahanesiyle evden çıkarmıştır. Ağabeyleri tarafından bahaneyle evden çıkarılan Hız. Yusuf yine onlar tarafından bir kuyuya atılmıştır. Kuyudan kurtarılması bir Kervan tarafından olmuştur. Daha sonra Kervan sahibi kuyudan kurtardığı Hız. Yusuf'u Mısır'da köle pazarına götürüp Mısır Sarayı'na satmıştır. Uzun yıllar burada kalan Hız. Yusuf genç yakışıklı bir erkek olduğunda Züleyha tarafından iftiraya uğramış, daha sonrasında zindana atmıştır.

Zindanda Mısır kralını gördüğü rüyayı yorumlayan Hız. Yusuf (r.a.) Kralın rüyasını yorumladıktan sonra suçsuzluğunu ispat etmiş ve hapisten çıkmıştır. Daha sonra çalışkanlığı ve azmi ile Mısır'da Maliye Bakanı olmuştur. Bu sırada daha önce görülen bir rüyada tabir edildiği gibi Mısır'da kıtlık yılları baş göstermiştir. Kıtlık yıllarında saraya kardeşleri gelmiş ve Hız. Yusuf (A.S.) kardeşlerini affetmiştir. Kardeşlerini gördükten sonra babası ve ailesini saraya davet etmiş, hasret çektiği babasını görmüştür. 11 kardeşi, babası ve annesi Hız. Yusuf'un önünde eğilmişler ve Hız. Yusuf'un çocukken gördüğü rüya gerçekleşmiştir. Hız. Yusuf'un kıssası Kur'an-ı Kerim'de ibret alınması için anlatılan kıssalardan biridir.

Yusuf kıssasını üç gömlek başlık altında da özetleyebiliriz

- 1. Kanlı Gömlek:** Hz. Yusuf (as) kuyuya atıldıktan sonra diğer kardeşleri, gömleğine bir hayvanın kanını sürerek babalarına götürmüşlerdir.
- 2. İffet Gömleği:** Vezirin Karısının Hz. Yusuf'a sahip olmak istemesi ve gömleğini arkadan yırtması Hz. Yusuf'un masumiyetini gösterir.
- 3. Hasret Gömleği:** Hz. Yusuf'un kendi gömleğini babasına göndermesi ve Hz. Yakub'un bu gömleği yüzüne sürünce gözlerinin görmesi.

HZ. YUSUF

- # Kur'an- Kerim'de adı geçen ve adına sure olan bir peygamberdir.
- # Babası İsrail (Tanrıyla gürleşen anlamında) lakaplı Yakup peygamberdir.
- # Hz. Yakub (a.s.), Hz. İshak'ın oğludur. Hz. Yusuf ile Hz. Bünyamin aynı anneden öz kardeşler.
- # Hz. Yusuf (as)'ın kıssası Kuran-ı Kerimde en detaylı anlatılan peygamber kıssasıdır. Kuran'da kıssaların en güzeli (ahsenül Kasas) diye geçer.
- # Hz. Yusuf, İsrailoğullarına gönderilmiştir.
- # Hz. Yusuf (as) Filistin'de dünyaya gelmiş ve daha sonra Hz. Yusuf'un yolu Mısır'a düşmüştür. Peygamberliğini bu bölgede yapmıştır.

Kıssadan Çıkarılacak Dersler

- ★ Hz. Yusuf Peygamber birçok olumsuz olayla karşılaşmış ve yaşantısı boyunca Hz. Yusuf (a.s.) sabırla büyük olayların üstesinden gelmiş ve çok büyük bir sabır örneği göstermiştir.
- ★ Kardeşlerine affetmesi ile affedici ve iyi bir davranış göstermiştir. Kardeşleri pişman olmuş Hz. Yusuf'tan af dilemiştir.
- ★ Hz. Yusuf (a.s.) çektiği sıkıntılara sabrederek selamete ulaşmış ve Mısır'a maliye bakanı olmuştur.
- ★ Zindana düşmek pahasına da olsa iffetinden vazgeçmeyen Hz. Yusuf (a.s.) iffet sahibi göstermiştir.
- ★ Hz. Yusuf (a.s.) Kıssasının bize öğrettiği ise kıskançlık ve hasetlikten

Ö
Ğ
R
E
N
N
E
T
A
K
A
D
E
M
İ

D. BİR SURE TANIYORUM: ASR SURESİ VE ANLAMI

- Asr suresi Kuran-ı Kerim'in kısa surelerinden biridir. 3 ayettir. Kuran-ı Kerim'in 103 suresidir.
- Adını birinci ayette geçen "asr" kelimesinden alır. Asr; zaman, çağ, ikinci vakti, meyve suyu gibi anlamlara gelir. Üzümlü sıklmaya asr etmek denir. Üzümlü ikindiye kadar toplar, ikindiden sonra da sıkarlardı. Bu nedenle asra ikinci vakti veya meyve suyu denmiştir.
- İslam bilginleri "asr" kelimesini daha çok Hz. Muhammed'in (s.a.v.) asrı ve ahir zaman şeklinde yorumlamışlardır.
- Asr suresinde bir Müslümanın sahip olması gereken temel özelliklere vurgu yapılmıştır. Bunlar;
 - Samimi bir şekilde iman etmek.
 - Salih amel işlemek.
 - Hakkı (doğruluğu) tavsiye etmek.
 - Sabrı tavsiye etmek.

Salih amel; Kişiy e ahiret saadetini sağlamaya, Allah'ın rızasını kazanmaya elverişli olan, Allah katında bir değ er ifade eden fiillerdir. Kısacası Allah rızası için yaptığımız bütün güzel iş ve davranışlardır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ۝

Okunuşu :

Vel'asr. İnnel'insâne lefî husr.
İlillezîne âmenû ve amilûssâlihâti
vetevâ savbilhakkı vetevâ savbis
sabr.

Anlamı:

Asra yemin olsun ki, İnsan mutlaka ziyandadır. Ancak iman edenler, salih amel (iyi işler) işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye eden ve sabrı tavsiye edenler bunun dışındadır